

sambandi við Rolf Jarl, hafi hjálpað skipinu frá eyjunni út á meira dýpi. Þrátt fyrir þetta má þó vera, að skipið hefði rekið fram hjá eyjunni, þó það hefði eigi fengið neina aðstoð. Þetta er eigi hægt að sanna og verður aldrei sannað, þar sem einnig hér gat verið um straum að ræða, er hefði dregið skipið nær ströndinni.

Aðstaða skipsins kl. 8, er Narfi kom að því, var tvisýn, og óverjandi hefði verið að leita ekki hjálpar til að bjarga skipinu úr þeirri tvisýnu.

Rétturinn lítur svo á, að skipið hafi verið í hættu og hér sé því rétt að tala um björgun. En þar sem ekki er vissa fyrir, að Rolf Jarl hafi verið kominn úr allri hættu, er Narfi yfirgaf það, en Himba var komin skipinu til aðstoðar, þykir, þó verðmæti Rolf Jarls sé mikið, hæfilegt að dæma stefnandanum kr. 100000.00 í björgunarlaun með 5% vöxtum frá 7. apríl 1943.

Í málskostnað greiði stefndur stefnandanum kr. 4400.00.

Stefnandinn fær sjóveðrétt fyrir hinum tildæmdu upphæðum í Rolf Jarl.

Það þykir athugavert, að hdl. Björn Halldórsson hefur skrifað 2 greinargerðir.

Því dæmist rétt vera:

Stefndur, skipstjóri Andersen á Rolf Jarl, Trondhjem, fyrir hönd eigenda Rolf Jarls og farms, skulu greiða stefnandanum, Guðmundi Jörundssyni skipstjóra á Narfa, 35000 kr. með 5% ársvöxtum frá 7. apríl 1943 til greiðsludags.

Fyrir matsgerð greiði stefndur kr. 2000.00.

Stefnandi fær sjóveðrétt í Rolf Jarl fyrir hinum tildæmdu upphæðum.

Í málskostnað greiði stefndur stefnanda kr. 2500.00.

Dóminum að fullnægja innan 15 daga frá lögbirtingu hans, að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn 12. marz 1945.

Nr. 134/1944. **Leifur Böðvarsson** (Sigurgeir Sigurjónsson)
gegn

Bæjarfógetanum á Akranesi f. h. ríkissjóðs
(Kristján Guðlaugsson).

Skattkrafa. Ómerking og heimvísun.

Dómur hæstaréttar.

Álagning skatts þess, sem greinir í máli þessu, er reist á 3. mgr. 1. gr. reglugerðar nr. 219 frá 1939. Fyrir fógeta

varði gerðarþolandi sig með því, að ákvæði reglugerðarinnar sé án stoðar í lögum. Fógeti gekk fram hjá þessari varnarástæðu án rannsóknar, en visar til úrskurðar ríkisskattanefndar, sem ekki hefur heldur greint ástæður fyrir lögmati reglugerðarinnar að þessu leyti. Þessi meðferð fógeta er brýnt brot á 193. gr. laga nr. 85/1936.

Skattkrafa sú, sem mál þetta er risið af, var send sýslumanni í Gullbringu- og Kjósarsýslu frá bæjarfógetanum á Akranesi. Málið var dómfest í fógetadómi Gullbringu- og Kjósarsýslu 4. marz 1944 og var þá frestað til 12. maí s. á., er gerðarþolandi lagði í dóm greinargerð með nokkrum fylgiskjölum, og var málið síðan tekið til úrskurðar, án þess að gerðarbeiðanda gæfist færi til að svara greinargerð gerðarþolanda. Þessi meðferð var, eins og á stóð, andstæð réttum reglum, þar sem fógeti hefði átt að veita gerðarbeiðanda kost á að tala máli sínu og láta síðan flytja málið samkvæmt IX. kafla sbr. 223. gr. laga nr. 85/1936.

Af þessum ástæðum verður að ómerkja hinn áfrýjaða úrskurð og meðferð málsins frá 12. maí 1944 og vísa málinu heim í hérað til löglegrar meðferðar og uppsögu úrskurðar af nýju.

Eftir atvikum þykir rétt, að málskostnaður fyrir hæstarétti falli niður.

Því dæmist rétt vera:

Hinn áfrýjaði úrskurður og meðferð málsins frá 12. maí 1944 á að vera ómerk, og visast málinu heim í hérað til löglegrar meðferðar og uppsögu úrskurðar af nýju.

Málskostnaður fyrir hæstarétti fellur niður.

Úrskurður fógetaréttar Gullbringu- og Kjósarsýslu 25. september 1944.

Ár 1944, mánudaginn þann 25. september, var í fógetarétti Gullbringu- og Kjósarsýslu, sem haldinn var í skrifstofu embættisins í forföllum hins reglulega fógeta af fulltrúa hans Oddgeiri Magnússyni, uppkveðinn úrskurður í lögtaksmálinu: Bæjarfógetinn á Akranesi f. h. ríkissjóðs gegn Leifi Böðvarssyni útgerðarmanni, Fögrubrekku í Seltjarnarneshreppi, en mál þetta var upptekið til úrskurðar hinn 12. maí s. l.

Málavextir eru þessir:

Með bréfi dags. 22. febrúar s. l. hefur gerðarbeiðandinn, bæjarfógetinn á Akranesi, að undangengnum úrskurði s. d. sent til innheimtu þingjaldsseðil gerðarþola með gjalddaga 18. sept. 1943, að ógreiddum eftirstöðvum kr. 1980.00.

Einnig skattseðil sama með gjalddaga 31. des. 1943, sem sýnir ógreiddan viðbótar- tekju- og eignarskatt, lifeyrissjóðsgjald, stríðsgróðaskatt og verðlækkunarskatt sama (gj.þ.), samkvæmt úrskurði ríkisskattaneðndar, uppkveðnum 25. nóvember 1943, alls kr. 12619.50.

Lætur gerðarbeiðandi þess getið í beiðninni, að gerðarþoli hafi tilkynnt sér, að skattar þessir yrðu ekki greiddir öðruvísi en með málssókn eða lögtaki.

Umboðsmaður gerðarþola, hrl. Sigurgeir Sigurjónsson, hefur gert þær réttarkröfur, að neitað verði um framgang gerðarinnar og að umbjóðanda hans verði tildæmdur málskostnaður að skaðlausu samkvæmt taxta M. F. Í.

Umboðsmaður gerðarþola hefur til rökstuðnings kröfum sínum bent á, að fyrir árið 1942 hafi umbjóðanda hans verið gert að greiða samtals í skatta kr. 14203.00, og hafi þá upphaflega verið miðað við framtal gerðarþola óbreytt.

Gerðarþoli greiddi þessa upphæð, en eftir að greiðslan átti sér stað, breytti yfirsattaneðnd Akraneskaupstaðar framtali gerðarþola þannig, að hún neitaði að taka til greina fyrningu á m/s Fagranesi í 10 mánuði, til söludags á árinu 1942, kr. 4500.00, með þeirri röksemd, að þar sem skipið hafi verið selt á árinu fyrir miklu hærra verð en kaupverð þess nam upphaflega, þá geti ekki verið um fyrningu á því að ræða á því ári, og hækkaði nefndin þá skatta gerðarþola um samtals kr. 1980.00 upp í kr. 16183.00.

Við þetta vildi gerðarþoli eigi una og kærði til ríkisskattaneðndar (með bréfi dags. 28. sept. 1943) og krafðist þess, að nefnd skattahækkun yrði felld niður með öllu.

Ríkisskattaneðnd staðfesti síðan úrskurð yfirsattaneðndar Akraneskaupstaðar, en hækkaði auk þess tekjur gerðarþola um kr. 26441.30, þ. e. leyfði ekki afskriftir þær, er farið höfðu fram á fyrri árum, þannig að tekjur gerðarþola voru hækkaðar samtals um kr. 30941.30.

Samkvæmt þessum úrskurði ákvað ríkisskattaneðndin skatta gerðarþola samtals kr. 28802.50, sem að frádregnum kr. 14203.00, er greiddar háfa verið, nema kr. 14599.50, eða þeirri upphæð, sem lögtaks er krafizt fyrir.

Umboðsmaður gerðarþola hefur algerlega mótmælt réttmæti þessarar kröfu á þeim forsendum, að úrskurðir yfirsattaneðndar Akraneskaupstaðar og ríkisskattaneðndar séu ekki lögum samkvæmir. Telur umboðsmaður gerðarþola, að ríkisskattaneðndin hafi

byggt þessa ákvörðun sína á 3. mgr. 1. gr. reglugerðarinnar frá 1939, er hljóðar svo: „Ef hlutur er seldur hærra verði en hann er fyrndur niður í, skal mismunurinn á söluverði hans og eftirstöðvum af afskrift hans teljast skattskyldar tekjur. Þetta á þó ekki við um venjulega fyrningu á fasteignum.“

Heldur umboðsmaður gerðarþola því fram, að þessi regla eigi ekki stoð í lögum þeim, er reglugerðin byggist á, en í öðru lagi, að þó svo væri, þá gildi reglan ekki hér, þar sem hér sé um skip að ræða, en um þau gildi sama regla og um fasteignir per analogiam, sbr. sömu málsgrein in fine.

Þá heldur umboðsmaður gerðarþola því fram, að umbjóðandi hans hafi samkvæmt 10. gr. tekjuskattslaganna nr. 6 frá 1935 haft heimild til að draga frá venjulega fyrningu, eða í þessu tilfelli 6% af váttryggingarverði m/s Fagraness, hvað hann hafi gert athugasemdalaust af skattanefndum öll þau ár, er hann átti skipið, og þar til skattanefndin svipti gerðarþola þeim rétti og það algerlega heimildarlaust, að hann telur.

Samkvæmt ákvæðum fyrrgreindrar reglugerðar nr. 219 frá 21. des. 1939 um breyting á reglugerð nr. 133 frá 28. des. 1936 um tekju- og eignarskatt, 3. mgr. 1. gr. in fine, sem er undantekningarregla, er nær til fasteigna, en tilgreinir eigi skip, enda þótt ný reglugerð um sama efni, nr. 57 frá 17. apríl s. l., nái til hvorttveggja, er fógetaréttur nú þeirrar skoðunar, að fallast beri á úrskurð ríkisskattanefndarinnar frá 20. nóv. 1943, er taldi þann hluta söluverðs skipsins, sem fyrr greinir um, skattskyldan sem tekjur.

Samkvæmt því ber að taka kröfur gerðarbeiðanda til greina og leyfa framgang hinnar umbeðnu lögtaksgerðar til tryggingar framangreindum þinggjaldskröfum.

Rétt þykir, að málskostnaður falli niður, enda hefur hans ekki verið krafizt af gerðarbeiðanda hálfu.

Dráttur sá, er orðið hefur á uppkvaðningu úrskurðar þessa, stafar m. a. af því, að eftir að málið var tekið upp til úrskurðar, var það til athugunar um tíma í fjármálaráðuneytinu og ríkisskattanefnd, svo og vegna margháttaðra embættisanna dómarans og réttarfrís og sumarfría á embættisskrifstofunni.

Því úrskurðast:

Hin umbeðna lögtaksgerð skal ná fram að ganga.
Málskostnaður falli niður.